

Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Çok Boyutluluk

Variety in the Education of Music Teachers

Aytekin ALBUZ

GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE

ÖZET

Müzik öğretmenliği eğitimi, mesleki müzik eğitiminin bir alt boyutunu oluşturmaktadır. Ancak, kapsam, içerik ve işlevleri bakımından diğer mesleki müzik eğitim türlerine nazaran daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Günümüz müzik eğitimi tek yönlü değil, çok yönlü; tek boyutlu değil, çok boyutlu olarak ele alınıp düzenlenmeli ve uygulanmalıdır. Zira, evrensel anlamda müzik eğitimcisi yetiştirmenin yolu artık bu anlayıştan geçmektedir.

Anahtar sözcükler: Müzik Eğitimi, Müzik Öğretmeni

ABSTRACT

Music teacher training forms a lower step of professional music training. However, its scope, content and function has got a more complicated structure than other types of professional music training. Current music training has to be discussed, arranged and put into practise with a lot of directions and with a lot of dimensions rather than with uniform thinking. The reason is that the way of educating a universally accepted music trainer calls for this approach.

Key words: Music Education, Music Teacher

1. Giriş

Meslekî müzik eğitiminin bir alt kolu olan müzik öğretmenliği eğitimi; sanat eğitimi, müzik tekniği eğitimi, müzik bilimi eğitimi ve öğretmenlik formasyonu kavramlarının sentezlendiği büyük ve kapsamlı bir olgudur.

Dolayısıyla müzik öğretmenliği eğitimi; kurum, kural ve işleyişiyle disiplinler arası bilimsel/sanatsal bir temele dayalı olup, yanı sıra çağın gerektirdiği her türlü teknolojik donanımdan yararlanma imkânına açık olması sebebiyle de çok yönlü ve çok boyutlu bir eğitim/öğretim alanı olarak dikkati çeker.

Meslekî müzik eğitimi içerisinde yer alan müzik bilimciliği eğitimi, bestecilik eğitimi, icracılık eğitimi, müzik teknolojisi eğitimi, müzik öğretmenliği eğitimi gibi kavramların her biri özel anlamda ayrı bir uzmanlık alanını ifade etmekle birlikte; müzik öğretmenliği eğitimi çok daha geniş ve kapsamlı olarak ele alınıp uygulanır.

2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; Türk müzik eğitimini farklı boyutları ile ele alıp, evrensel normlara ulaştırma çabalarında izlenmesi gereken temel bazı politika ve yaklaşımları sergilemektir.

3. Yöntem

Müzik öğretmenliği eğitiminde uygulanabilecek farklı yaklaşımları sergilemeye dönük olarak ele alınan araştırmada; kaynak taramayı esas alan “genel tarama” modeli kullanılmıştır.

4. Bulgu ve Yorumlar

Müzik kültürlerinin kesiştiği bir noktada bulunan Türkiye, hızlı bir kentleşme, endüstrileşme, çağdaşlaşma, demokratikleşme ve dünya ile bütünleşme sürecini beraberce yaşamakta; dolayısıyla bu durum müzik eğitimi ve öğretimine de yansımaktadır (Uçan, 101).

Müzik öğretmenliği eğitiminin farklı tür ve boyutları olduğu artık bilinen bir gerçektir. Fakat hangi boyut ve düzeyde olursa olsun, düzenlenecek olan müzik öğretim programları mutlaka hem teori, hem uygulama, hem de formasyon alanlarının tümünde yeterli, dengeli ve tatmin edici bir bütünlük taşımalıdır. Zira müzik öğretmenliği eğitimi sadece teori, çalgı, ses, formasyon eğitimi gibi alt boyutlardan ibaret olmayıp bunların bir büyük bileşkesidir.

Ancak bu boyutlar içerisinde bir tanesi vardır ki biraz daha önde götürülmesi gereklidir. Bu da müzik eğitiminin uygulamalı yönü olan çalgı eğitimi konusudur. Çünkü bir müzik öğretmeni çevresinde etkili olabilmek için öncelikle bir çalgıyı iyi düzeyde icra edebilmelidir. Zira bu sayede müzikal kimliğini yakalayabilecek ve müzikal anlayışını yükseltebilecektir (Bayraktar, 142).

Boyutu, düzeyi, süresi, biçimi ve içeriği ne olursa olsun; müzik öğretimi şu temel öğelerden oluşur: Öğrenci, öğretmen, öğretim programı, müzikal ortam, müzik öğretim hizmeti ve çevre. İşte bu altı öğe müzik öğretiminin belirleyicisidir (Uçan, 118).

Müzik eğitiminin en temel önceliği çağdaş bir müzik öğretim programına sahip olmaktan geçmektedir. Aksi, tek boyutlu, çağın gereklerinden uzak, işlevsiz ve yetersiz bir müzik eğitimini de beraberinde getirecektir. Öte yandan, bütünleşen bir dünya üzerinde evrensel müzikteki yerimizi alabilmenin yegane koşulu da yine çok yönlü ve çok boyutlu müzik öğretimi anlayışından geçmektedir.

Ancak bu faaliyetler yapılırken de mutlaka yakından uzağa eğitim anlayışından hareket etmeye özen gösterilmelidir. Bakınız Ulu Önder, 1922 yılında Türk Ocağının Konya şubesinde gençlerle konuşmasında şöyle demiştir; “.....Dünyanın her türlü ilminden,

keşfiyyatından, terakkiyatından istifade edelim, lakin unutmayalım ki asıl temeli içimizden çıkarmak mecburiyetindeyiz ” (Saygun, 54).

Bugün için müzik öğretmenliği eğitimi sadece ana bilim dalı düzeyinde gerçekleşmektedir. Oysa daha yakın bir zamana kadar müzik öğretmenliği eğitimi bölüm düzeyinde uygulama alanı ve imkânına sahipti. Peki acaba müzik öğretmenliği eğitimi bu denli gereksiz ve işlevsiz bir eğitim türü müdür ki düzey ve kapsamı genişletileceğine aksine daraltılmıştır? Bu sorunun yanıtı düşündürücüdür! Eğer Eğitim Fakültelerinde yeniden yapılanma çabaları o gün için daha katılımcı bir anlayışla ele alınmış olsaydı kuşkusuz bugün için durum ve yapılanma çok daha farklı olacaktı.

Yürürlükteki müzik öğretmenliği programı genel anlamda çok boyutlu eğitim anlayışı gözetilerek hazırlanmış gibi görünmekle beraber, içeriksel anlamda sığ bir görünüm arz etmektedir. Bu ise sanki yüzeysel bir programın müzik öğretmenliği eğitimi için yeterli düşünüldüğü kanısını uyandırmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde zihinsel engelli çocukların bile müzik eğitimiyle eğitime çalışıldığı bir dönemde, böylesine müthiş yaptırım gücü ve etkisine sahip bir olgunun yeterince önemsenmeyişi üzüntü verici bir durumdur. Konunun önemiyle ilgili olarak sadece Ulu Önder Atatürk’ün 1924 yılında kurduğu Musiki Muallim Mektebine bakmak yeterli olacaktır.

Yukarıda anlatılmak istenenlerden bahisle, müzik öğretmenliği eğitimi Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren kısmen kurumsallaşmakla birlikte henüz istenilen saygın yerine kavuşamamıştır. Zira saygınlığa kavuşma eylemi de kurumların kapsamını daraltarak değil, aksine işlevselleştirerek olur. Bu durum sadece müzik öğretmenliği eğitimi alanı için değil, diğer kurumlar için de geçerlidir. Ama arada önemli bir fark vardır; o da konunun bir eğitim meselesi olduğu gerçeğidir.

Artık günümüz müzik öğretmenliği eğitimi anlayışı dar ve sığ bir zemine oturtulamaz. Bir başka deyişle, sadece müziğin teorisini bilen, sadece çalgısını çalan, sadece iyi pedagojik formasyon eğitimi alan veya sadece şarkı söyleyen bir müzik öğretmeni tipi bugün için geçerli olmaktan uzaktır. Çünkü zaten bahsi geçen bu alanlarda birebir uzmanlık eğitimi veren diğer meslekî müzik eğitimi kurumları mevcuttur. Fakat müzik

öğretmenliği eğitimi her yönüyle en alt kademedен en üst kademeye kadar tüm müzik eğitimi boyutlarında farklı tür ve işlevleriyle köprü görevini mutlaka yerine getirmelidir. Bu bakımdan bir müzik öğretmeni, çağın standart bilgi ve beceri düzeyine ulaşmış iyi bir öğretmen modelini de temsil etmelidir. Lisans düzeyi için geçerli olan bu yaklaşımlar, uzmanlık alanı doğrultusunda lisans üstü eğitim anlayışında da paralellik göstermelidir.

Müzik öğretiminin geliştirilmesi için; müzik öğretmeni yetiştirme düzeni tüm aşamalarıyla verimli ve etkili olarak işletilmeli, müzik öğretim plan ve programları daha çağdaş ve tutarlı biçimde düzenlenmeli, müzik öğretimi için gerekli alt yapı ve donanım sağlanmalı, gerekirse müzik dal müfettişleri yetiştirilmeli ve evrensel müziğe açılım sağlanmalıdır (Uçan, 154).

5. Sonuç ve Öneriler

Günümüzdeki müzik eğitimi yapılanmanın aksine daralan değil, kapsamı ve içeriği genişleyen, genelleşen değil, aksine özele inen müzik öğretim programlarına, kurumlarına ve bunları yetiştirecek bilim adamlarına ihtiyaç olduğu açıktır. Toplumun kazanımları açısından tek yönlü değil, çok yönlü, tutucu değil, evrensel niteliklere sahip müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesinde zaruret vardır. Bugün için mevcut olan müzik öğretmenliği ana bilim dalları da artık yerini kısa bir süre sonra müzik öğretmenliği bölümlerine ve giderek de müzik öğretmenliği fakültelerine bırakmalıdır.

21. yy her alanda olduğu gibi mutlak surette Türk müzik eğitimi/öğretmenliği alanında da yeni atılım, oluşum, yaklaşım ve anlayışların çağı olmalıdır. Bu sebeple;

1. Müzik eğitimi/öğretiminde ivedi olarak sözü edilen yeniden yapılanma süreci başlatılmalı ve YÖK ile iş birliğine gidilerek bu sorunun çözümü konusunda bir şans yakalamaya çalışılmalıdır.
2. Müzik öğretim programları acil olarak değerlendirme işlemine tâbi tutulmalıdır.

3. Müzik eğitiminde kullanılan materyal, yöntem ve teknikler geliştirilerek çağa uygun hâle getirilmelidir.
4. Müzik öğretmeni yetiştirme politikaları gerçekçi bir yaklaşımla tekrar gözden geçirilmelidir.
5. Müzik eğitimi/öğretimi hususunda dünya ülkeleriyle bilim-teknik-kültür-sanat alanlarında daha etkili iletişim ve iş birliği imkânları araştırılmalı ve geliştirilmelidir.
6. Bilgi çağına yakışır nitelikte müzik lâboratuvarları kurulmalı ve bu işe de öncelikle müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlardan başlanılmalıdır.
7. Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı düzenli aralıklarla niteliksel anlamda değerlendirilmeli ve mutlaka kaliteyi arttırıcı tedbirler alınmalıdır (Albuz: 148).

Kaynaklar

- Albuz, A. (2002). *21. Yüzyıl Türk Müzik Eğitiminde Yeni Oluşum, Anlayış ve Yaklaşımlar Neler Olmalıdır?* Uluslar Arası Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetleri'nde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Bayraktar, E. (1996). *Müzik Öğretimi ve Çağdaş Teknoloji*, Müzik Öğretimi, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Alf Matbaası.
- Saygun, A. (1983). *Atatürk ve Musiki*. Ankara: Ajans Türk Matbaası.
- Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi*, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Kurtuluş matbaası.
- Uçan, A. (1996a). *Müzik Öğretimi Nasıl Geliştirilebilir?* Müzik Öğretimi, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Alf. Matbaası.
- Uçan, A. (1996b). *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bakış*. Müzik Öğretimi, Müzik Ansk. Yayınları, Ankara: Alf Matbaası.